

Consultatie wetsvoorstel

Bin Laden mag dan dood zijn, hij heeft de oorlog van de Amerikanen gewonnen schreef iemand een tijdje terug. De achterliggende redenering luidt dat de fundamentalistische islamitische terroristische doelstelling is om de vrijheid van de democratie in het westen aan te tasten. We zijn de burgervrijheden steeds verder aan het inperken in onze strijd tegen terroristen en werken daarmee dus mee aan de realisatie van hun doelen. Ik zou daar aan willen toevoegen dat we ook meewerken aan de doelstellingen van extreem rechtse en christen radicale fundamentalistische groepen die eenzelfde soort inperking van de democratie nastreven.

Er zijn meerdere bedenkingen bij dit wetsvoorstel te plaatsen. Allereerst, de verheerlijking van geweld door allerlei soorten van fundamentalisten is uiteraard verwerpelijk. Maar de vraag is of de overheid dit strafbaar moet stellen of dat er energie gestopt moet worden in uitleggen waarom dit verwerpelijk is. Meestal werkt de zachte bestrijding van dit soort uitwassen beter dan de harde maar het bekt niet zo lekker. Wederom, eigenlijk wordt meegedaan aan het spel van de terroristen.

Vaak is de tegenwerping dat we allebei gaan doen. Dat is meestal niet (volledig) waar. Achter de maatregelen komen twee zo verschillende mensbeelden tevoorschijn dat deze in de praktijk niet verenigbaar zijn. Bovendien is het strafrecht de makkelijke weg. Het vereist weinig beleidsinhoudelijke afwegingen en analyses van complexe situaties met veel nuanceringen. In de praktijk kiezen regering en ambtelijk apparaat vrijwel altijd voor de makkelijke oplossing. Die dan vervolgens niet goed werkt zoals meestal met makkelijke oplossingen.

Al met al klinkt het lekker om strafbaar te stellen maar is de vraag of dit wel het gewenste effect zal hebben. Sterker nog vaak genoeg werken dit soort maatregelen radicalisering juist in de hand. De werkelijkheid is weerbarstig. Strafbarestelling lijkt me dus niet zo effectief. Er achter komen waarom dit soort zaken aantrekkingskracht hebben op bepaalde groepen en daar maatregelen tegen nemen, lijkt me beter.

Een tweede probleem is dat steunbetuiging strafbaar wordt gesteld. Dat lijkt mij een veel te vergaande inperking van het recht van meningsuiting. Als dat al moet gebeuren, dan niet via een generiek artikel maar via een wettelijke regeling voor elke terroristische organisatie afzonderlijk. Het feit dat iets als een terroristische organisatie wordt bestempeld, maakt nog niet in alle gevallen dat een steunbetuiging erger is dan het recht van vrijheid van meningsuiting. Dit is zo'n fundamentele ingreep op een artikel uit de Grondwet dat dat van geval tot geval moet worden bepaald door de wetgever. De specifieke dreiging van de als terroristisch aangemerkte groepering moet telkens opnieuw worden afgewogen tegen het recht van vrijheid van meningsuiting.

Er is nog een achterliggend probleem bij deze wetsartikelen. Als ik naar partijen als XR kijk kan ik me niet aan de indruk onttrekken dat ongewenst gedrag en terroristisch dreiging hier door elkaar worden gehaald. De manier waarop XR tot op heden ongeveer alle rechtszaken heeft gewonnen tegen demonstraties doet vermoeden dat er ook sprake is van een rare bias bij de overheid. Maar er is meer. Het is fijn dat de rechtspraak functioneert maar het zou niet zo ver moeten komen.

Anders gezegd de vraag is of als we tot dit soort bepalingen overgaan de achterliggende beoordeling van wat nu eigenlijk wel en niet terroristisch is, niet heel grondig tegen het licht moet worden gehouden en bij een onafhankelijke instelling moet worden gelegd. Anders krijgen we situaties als nu in Engeland. Misschien zijn conservatieven daar blij mee maar voor het vertrouwen in de rechtstaat gebeuren daar nu heel erg bedenkelijke zaken. (zie ook uitspraak rechter vandaag (31 juli 2025) in Engeland. nogmaals het zou niet noodzakelijk moeten zijn dat hier een rechter aan te pas komt. Iedereen kan aanvoelen dat hier iets niet klopt. Er worden beleidsinhoudelijke meningsverschillen via het bordje van terrorisme uitgevochten. Dat moet altijd worden voorkomen en vereist een onafhankelijke transparante toetsing op het predicaat terrorisme en/of het inperken van de definitie tot evidente terrorisme dreiging. Anders gezegd beperking van de definitie tot zo'n groep waarvan eigenlijk heel Nederland wel vindt dat hun gedrag onacceptabel gewelddadig is en niet alleen een bepaald deel van het politieke landschap. Terrorismedreiging is te serieus om als speelbal van politieke sentimenten en opportunisme te mogen dienen.

Mijn voorstel is dat een onafhankelijke los van de regering staande eenheid een besluit over moeten nemen over het predicaat terroristische organisatie. Wellicht op een manier zoals nu in Duitsland met politieke partijen gebeurt die de rechtstaat aantasten. Anders zullen alle wetsbepalingen als hierboven uiteindelijk de fundamenteën van de rechtstaat aantasten en krijgen de autocraten gelijk; de democratie werkt niet.

Tot slot een suggestie. Doe een test op alle bepalingen vanuit je eigen politieke voorkeur. Voelt het allemaal ook goed als een actiegroep binnen jouw politieke spectrum tot terroristische beweging wordt verklaard en zo de strafbaarstelling voor steun van toepassing zijn op bewegingen binnen die jouw politieke groepering?

Een voorbeeld om dit toe te lichten. We hebben een focus op islamitische terreur maar er is ook dreiging uit fundamenteel christelijke hoek. Wat gebeurt er als de bepalingen daarop worden losgelaten? Voelt het dan nog even gemakkelijk? Als de anti-abortusbeweging wordt getoetst? Deze zit in Nederland nog binnen de grenzen (hoop ik) maar in Amerika al lang niet meer. Daar kan je deze beweging zeker als een terroristische organisatie bestempelen. Hoe voelt het als deze bepalingen van toepassing worden verklaard op sympathisanten van de pro-life beweging? Of op Christenen voor Israël nu deze beweging wapens levert aan illegale kolonisten op de westelijke Jordaanoever? Waarvan het nog maar de vraag is hoe lang je nog kan

blijven zeggen dat dat geen terroristische organisatie is?

Wat jij niet wilt dat u geschiedt doe dat ook een ander niet. Misschien moeten we dit spreekwoord maar weer een uit de kast halen en als richtsnoer gaan hanteren bij dit soort wetgeving. Laten we oppassen dat we ons niet door de waan van de dag en het onderbuikgevoel van de burgers laten meeslepen. Het heeft de democratie van Athene uiteindelijk de das om gedaan en Sparta de oorlog laten winnen. Dat zou een les moeten zijn die we allemaal elke dag in ons achterhoofd moeten meenemen. En met die les in het achterhoofd lijkt deze wetgeving mij een veel te zwaar middel voor een probleem met sommige groeperingen in ons land.